

Warszawa, 19-05-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.55.2023.MB

Pan

Mariusz Błaszczak

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Obrony Narodowej

Via ePUAP

Szanowny Panie Premierze

Uprzejmie informuję, że zwracają się do mnie żołnierze pasywnej rezerwy, którzy są powoływani na ćwiczenia rezerwy, często w odległe od miejsca zamieszkania rejony kraju, którym wojsko nie chce zwracać kosztów dojazdu wynoszących nierzadko po kilkaset złotych za przejazd w jedną stronę.

Organy wojskowe w odpowiedzi na kierowane do nich pytania twierdzą, że w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022 r., poz. 655 ze zm. dalej: ustawa o obronie Ojczyzny) nie ma przepisu analogicznego do art. 72 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 372 t.j. dalej: ustawy o powszechnym obowiązku obrony), który regulował sposób zwracania kosztów podróży osobom powołanym do czynnej służby wojskowej. Należy przypomnieć, że przepisy dotyczące ćwiczeń wojskowych, zgodnie z przepisem przejściowym art. 801 ust. 3 ustawy o obronie Ojczyzny zostały utrzymane w mocy do końca 2022 r.

Zgodnie z art. 6 ustawy o obronie Ojczyzny, organy wojskowe zwracają koszty przejazdu do miejsca stawienia się i powrotu do miejsca stałego pobytu jedynie osobom wezwanym przez te organy do osobistego stawienia się w sprawach

dotyczących obowiązku obrony. Koszty są zwracane na wniosek wezwanego. Przepis ten dotyczy wyłącznie kosztów dojazdu w związku z wezwaniami właściwych organów wojskowych (Szefa Wojskowego Centrum Rekrutacji) w sprawach dotyczących obowiązku obrony. Instytucja powołania nie jest tożsama z instytucją wezwania. Zdaniem organów wojskowych nie można interpretować powyższego przepisu tj. art. 6 ust. 3 ustawy o obronie Ojczyzny, w ten sposób, że obejmuje on swoją dyspozycją obydwie sytuacje tj. wezwanie i powołanie, bowiem racjonalny ustawodawca przewidział w nowej ustawie jedynie art. 6 ust. 3 (odpowiednik art. 52 ust. 3 ustawy o powszechnym obowiązku obrony). Innymi słowy przepis ten nie ma zastosowania do żołnierzy rezerwy pasywnej powołanych do odbycia ćwiczeń wojskowych.

Takie uregulowania, obowiązujące od początku 2023 r., prowadzą do sytuacji w której wypełniający ustawowy obowiązek żołnierz pasywnej rezerwy, poza tym, że na okres powołania musi porzucić swoje sprawy zawodowe, rodzinne i osobiste, dodatkowo finansuje koszt stawienia się do jednostki wojskowej. Ponadto zauważenia wymaga, że niektórzy specjaliści ze względu na swoją wiedzę i unikalne umiejętności mogą okazać się dla Sił Zbrojnych wyjątkowo atrakcyjni, a tym samym mogą się oni liczyć z częstymi powołaniami np. kilka razy w roku. W takich okolicznościach koszty dojazdu do miejsca odbywania ćwiczeń mogą okazać się odpowiednio wyższe.

Wprowadzenie ćwiczenia pasywnej rezerwy stanowią realizację konstytucyjnego obowiązku obrony Ojczyzny, nie mniej jednak, przerzucanie kosztów dojazdów na obywateli narusza zasady współżycia i sprawiedliwości społecznej. Wobec powyższego na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r., poz. 627 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z prośbą o zbadanie sprawy i rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu rozwiązania przedstawionego problemu.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. p. Michał Jach – Przewodniczący Sejmowej Komisji Obrony Narodowej,
2. p. Jarosław Rusiecki – Przewodniczący Senackiej Komisji Obrony Narodowej.